

Курилiна Оксана Василiвна, старший науковий співробітник наукового відділу досліджень та впровадження інноваційних технологій наукового центру проблем виховання доброчесності і запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України ім. Івана Черняховського, кандидат економічних наук, доцент;

Дублян Ольга Олександрiвна, старший офіцер відділу спеціальної підготовки та методичного забезпечення наукового центру проблем виховання доброчесності і запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України ім. Івана Черняховського

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

Активний розвиток нових фінансових інструментів, новітніх технологій сприяє тому, що виникає безліч можливостей для зростання фінансових інновацій та фінансових послуг. Але поруч із тим і виникає безліч можливостей для зловживання і приховування реальних доходів, відмивання коштів, корупційні діяння тощо.

Останні роки ринок віртуальних активів набирає великих обертів, що в свою чергу привертає увагу не лише фінансистів, а й правоохоронну систему. Необхідність надання правового статусу елементам віртуальних активів зумовлена побоюваннями зі сторони урядів виникнення незаконних доходів, а також можливістю приховання коштів чи ухилення від сплати податків.

Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) активно здійснює моніторинг ризиків, що пов'язані з новітніми технологіями. Саме тому систематично видає нові документи пов'язані із регулюванням віртуальних активів. В першу чергу це стосується застосування ризик-орієнтованого підходу у фінансовій системі будь-якої країни, зокрема це «Віртуальні валюти: ключові визначення та потенційні ризики ПВК/ФТ» (2014), Керівництво з ризик-орієнтованого підходу до віртуальних валют (2015), Пояснювальна Записка до Рекомендації 15 (2019).

Враховуючи, що в Україні не стоїть осторонь новітніх технологій, а також необхідності правового регулювання віртуальних активів на нашій території, виконання вимог щодо імплементації міжнародних нормативних документів тощо, вимагає рішучих дій зі сторони уряду.

Також невизначеність правового статусу віртуальних активів, складовою частиною яких є криптоактиви та токен-активи, заважає

розвитку ринку віртуальних активів в Україні. Така ситуація зумовлює до того, що власники віртуальних активів та суб'єкти господарювання, які надають послуги у цій сфері, стикаються з великою кількістю проблем, зокрема з неможливістю застосування механізмів захисту права власності та з неврахуванням особливостей природи віртуальних активів в чинній податковій системі.

Крім того, невизначеність правового статусу віртуальних активів придержує вихід на український ринок міжнародних компаній, які функціонують у цій сфері, оскільки ризики такої діяльності є для них більш вагомими, ніж можливі прибутки. Як наслідок, державний та місцеві бюджети недоотримують значні кошти податків від операцій з віртуальними активами.

Першим кроком на шляху вирішення цих питань є внесення змін у чинне законодавство. На сьогоднішній день Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з криптоактивами» (далі - Проект) пропонує законодавчо визначити терміни, пов'язані з функціонуванням ринку віртуальних активів, встановити особливості оподаткування операцій з криптоактивами, а також визначити правову природу віртуальних активів, як об'єктів цивільних прав [2].

Проектом запропоновано визначити в законодавстві України з метою оподаткування терміни «віртуальний актив», «криптоактив», «операція з криптоактивами», «розподілений реєстр», «токен» та «токен-актив» [2].

Віртуальний актив - особливий вид майна, який є цінністю у цифровій формі, яка створюється, обліковується та відчужується електронно. До віртуальних активів відносяться криптоактиви, токен-активи та інші віртуальні активи.

Криптоактив - вид віртуального активу у формі токену, який створюється, обліковується та відчужується в розподіленому реєстрі та не посвідчує майнових та/або немайнових прав власника криптоактиву.

Розподілений реєстр - база даних в електронній формі, яка містить в собі записи про виконані операції з токенами, та яка формується, зберігається та оновлюється на основі алгоритмів, які забезпечують узгодженість даних між усіма програмно-технічними комплексами, які підтримують функціонування такої бази даних.

Токен - електронна одиниця обліку у формі запису в розподіленому реєстрі.

Токен-актив - вид віртуального активу у формі токену, який створюється, обліковується та відчужується в розподіленому реєстрі, посвідчує майнові та/або немайнові права власника токен-активу, які відповідають зобов'язанням особи, яка випустила токен-актив. Операції з токен-активом оподатковуються за правилами, що застосовуються до майнових та/або немайнових прав, які посвідчує токен-актив.

Проектом передбачено, що об'єктом оподаткування податку на прибуток підприємств є прибуток від операцій з криптоактивами, який визначається як позитивна різниця між доходом, отриманим платником

податку від продажу криптоактивів та витратами, пов'язаними з їх придбанням та/або майнінгом, а фінансовий результат за операціями з криптоактивами визначається окремо від фінансового результату за іншими видами діяльності платника податку [2].

Проектом включено до бази оподаткування для податку на доходи фізичних осіб інвестиційний прибуток від операцій з криптоактивами, який оподатковується за ставкою 5 відсотків.

Проектом віднесено операції з продажу криптоактивів до таких, які не є об'єктом оподаткування податком на додану вартість.

Отже, прийняття проекту закону створить умови для початку функціонування ринку віртуальних активів у відповідності до законодавства України з врахуванням балансу інтересів суб'єктів, що здійснюють операції з віртуальними активами, та держави, яка отримує додаткові надходження податків від операцій з віртуальними активами.

Список використаних джерел

1. Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers. FATF, 2019. URL: <http://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/Guidance-RBA-virtual-assets.html>.

2. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з криптоактивами».

Лахтіонова Людмила Анатоліївна,
доцент Національного авіаційного університету,
кандидат економічних наук, доцент

SWOT-АНАЛІЗ У РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ТА АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В МІЖНАРОДНОМУ ВИМІРІ

Сучасний стан політичного та економічного розвитку нашої держави потребує застосування відповідних методів та методик його дослідження з урахуванням світового досвіду. Це стосується насамперед державної фінансової та антикорупційної політики на макро- та на макрорівнях.

Важливими питаннями в розв'язанні даних проблем є розробка методик їх вивчення та подолання негативних явищ на основі вітчизняного досвіду та з урахуванням положень міжнародних документів і зарубіжних досягнень. Окреме місце в таких дослідженнях посідає застосування SWOT-аналізу.

Метою дослідження є розкриття застосування SWOT-аналізу в реалізації державної фінансової та антикорупційної політики в міжнародному вимірі.

Дослідженню та шляхам використання SWOT-аналізу як різновиду фінансово-економічного аналізу на макро- та макрорівні приділялось багато уваги на протязі останніх років. Проте мова не йшла за антикорупційну боротьбу на державному рівні.